

Antipathes arctica,
en ny Sortkoral fra Polarhavet.

Af Dr. phil. **Chr. Lütken.**

Kort før den Sygdom indtraadte, der i Slutningen af forrige Aar bortrev Direktøren for den Grønlandske Handel, Justitsraad C. S. M. Olrik, tidligere Inspektør i Nord-Grønland, og derved tilføjede ogsaa Videnskaben et føleligt Tab ved at berøve den en Mand, der med megen Iver og stor Utrættelighed havde stræbt at oplyse Grønlands Naturforhold, fornemmelig ved at indsamle dets zoologiske og palæontologiske Naturgjenstande til vore Samlinger, bragte han mig til Museet en Sortkoral, der, som han med Sikkerhed vidste, var fundet i Maven paa en Haj (?: en Havkal, *Scymnus microcephalus*) i Rødebay¹⁾, et Par Mile Nord for Jakobshavn i Nord-Grønland af Hr. Kolonibestyrer K. Fleischer. Dette Fund har i flere Henseender stor Interesse; det forøger vor Fortegnelse over den grønlandske Fauna med en Slægt, ja med en Familie, som forhen ikke var optagen i den; ja hvad mere er, denne Familie var tidligere kun kjendt fra varme eller meget varme Have; nordligere end Middelhavet²⁾ og Syd-Karolina

¹⁾ Rink benævner den «Rødebay». Jeg veed ikke, hvilken af disse Benævnelser der er den rette.

²⁾ Fra Middelhavet kjender man med Sikkerhed, synes det, 5 Arter: *Antipathes laria* Esper, *subpinnata* Ellis og *dichotoma* Pall, *Leiopathes glaberrima* (Esper) og *Gerardia Lamarckii* (J. Haimé); derimod antager jeg, at det er meget tvivlsomt, om ogsaa *Antipathes scoparia* Lmk. og *Cirripathes spiralis* (Pall.) forekomme i Middelhavet, saaledes som det angives af Milne Edwards (histoire naturelle des Coralliaires, tome I, p. 314—19, 1857). Den sidstnævnte har hjemme i Ostindien, og andre Arter af dens Slægt kjendes fra Vestindien, Madeira og Australien; *Antip. scoparia* har jeg med Bestemthed ment at gjenkende i en i vort Museum repræsenteret Form fra det Røde Hav. — Fra de Arter, som kun af ældre For-

kjendtes hidtil ingen Antipathide, og at der nu pludselig opdages en Repræsentant for den i det høje Norden, forandrer jo ganske betydeligt de Forestillinger, man hidtil har havt om denne Gruppes geographiske Udbredning, og vækker en stærk Formodning om, at denne maa udvides til alle Verdenshavets dybere Dalstrøg¹). At den grønlandske Art hidrører fra det dybe Vand, derfor borger os vistnok Havkalens vel bekendte Forkjærlighed for at søge sin Føde netop paa de store Dybder (200—250 Favne); at den skulde have hentet dette lille «Søtræ» meget langt borte fra det Sted, hvor den selv blev fanget, tør vel ogsaa ansees for mindre sandsynligt. Vel er Havkalen, ligesom Hagerne i Almindelighed, en temmelig vidt omstrefende Fisk, og der foreligger Exempler paa, at den kan forville sig langt udenfor sin egentlige Ud-

---

fattere (f. Ex. Lamouroux) angives fra Middelhavet, kan man vel nu see bort. Ogsaa fra Madeira kjendes adskillige Arter (*Cirripathes setacea* og *gracilis* Gray, *Antipathes furcata* Gr. og *subpinata* Ell.?). fra Syd-Karolina *Antipathes Boscii* Lmk. og *A. alopecuroides* Ellis. I Strødet mellem Florida og Cuba fandt Pourtales 5 Arter (*A. filix*, *humilis*, *te-trasticha* og 2 ubeskrevne Arter). Foruden dem kjendes en heel Række Arter fra Vestindien: *Cirripathes Desbonni* Duch. Mich., *Antipathes pedata* og *atlantica* Gray, *A. americana* og *dissecta* Duch. Mich. (begge fra St Thomas); *eupteridea* Lam. (Martinique), *Arachnopathes paniculata* D. M. (Guadeloupe) og *Leiopathes compressa* Esp. (Jamaica); flere af dem ere dog kun meget ufuldstændigt kjendte. Naar ogsaa *A. reticulata* Esp. og *A. laria* Esp. opføres som vestindiske, da er dette neppe rigtigt, hvad enten Feilen nu ligger i Bestemmelsen eller i Lokalitetsangivelsen; *A. reticulata* er en ostindisk Art (Manila), og *A. laria* hører hjemme i Middelhavet. — Fra Cap Palmas opføres *A. spinescens* Gray. — Fra sydligere Strøg af Atlanterhavet kjendes ingen Antipathider.

¹) Marsigli fik *A. dichotoma* paa 140 Favnes Dybde; Pourtales tog sine Arter paa 116—120, 270 og 195—324 Favne; Heller fik *Gerardia Lamarekii* paa 50—60 Favne i Selskab med Ædelkorallen. At Middelhavets Sortkoraller («Palmas neras») netop forekomme i dennes Selskab, altsaa paa ikke ubetydelige Dybder, er bekjendt af Lacaze-Duthiers ypperlige Undersøgelser over Antipathiderne. At de i varmere Have ogsaa forekomme paa meget mindre Dybder, fremgaaer imidlertid deraf, at Dana tog *A. arborea* paa 10 Favne og *A. anguina* endog paa 10 Fod Vand, ved Fidji-Øerne (Explor. Expedit. Zoophytes p. 577 og 585). Ved Perle-Øerne i Panama-Bugten fik Bradley *A. panamensis* af Perledykkerne fra 6—8 Favne (Verrill, Notes on Radiata No. 6, p. 500, Transact. Conn. Acad. I).

bredningskreds, til Skotland og Nord-Frankrig f. Ex. Men desuagtet vilde det dog være mindre sandsynligt, at den i det foreliggende Tilfælde skulde have hentet sit Bytte udenfor Polarhavet, og vilde man end strække denne Mulighed til sine yderste Grændser, vilde denne Sortkoral dog vedblive at være en nordisk Form og Familiens Udbredning til nordlige Have lige uomtvistelig.

Sortkoralerne høre endnu til de mindre vel kjendte Dyreformer; det er ikke mange Aar siden at deres Bygning¹⁾ blev saaledes oplyst, at man kunde indordne dem paa deres rette Plads i Systemet som en med Hornkoralerne (Gorgoniderne) analog Type i de sex- eller mangearmede Koraldyrs Orden; og paa Grund af Yderlagets («Kjødets») store Blødhed og Forgængelighed, som atter har sin Hovedgrund i den, som det synes, fuldstændige Mangel paa haarde Dele («Scleriter»), er det sjældent i Samlingerne at finde Exemplarer, der vise Spor til denne den egenlige levende Deel af disse Koraldyr; den hornagtige, som oftest sorte og tornede «Axe» er i Almindelighed alt, hvad der bliver tilbage, og det eneste, som man har at holde sig til ved Beskrivelsen, Artadskillelsen og den systematiske Gruppering af disse Former. De fleste ere desuden kun kjendte af ufuldstændige Beskrivelser eller mangelfulde Afbildninger — den af Prof. Lacaze-Duthiers²⁾ lovede Revision af den hele Familie efter Pariser-Museets Materiale ere desværre udebleven — og om ikke faa veed man ikke, hvorfra de ere. At Arternes Bestemmelse under disse Omstændigheder har sine næsten uovervindelige Vanskeligheder, vil være indlysende; men paa den anden Side maa jeg indrømme, at efter den Erfaring jeg har kunnet skaffe mig ved at gjennemgaae Museets forholdsviis ikke

¹⁾ Først oplyst — naar man seer bort fra hvad Marsigli (1725), Ellis (1786) og Gray (1832) tidligere havde meddelt desangaaende — af Dana (Exploring Expedition, Zoophytes, X, t. 56, f. 1—2), senere fuldstændigere af Lacaze-Duthiers (Annales des sciences naturelles, cinquième série, Zool. et Paléontologie, tome II & IV, 1864—65).

²⁾ l. c. t. II p. 173 og fl. andre Steder.

ubetydelige Samling (17 Arter), er det i Almindelighed ikke vanskeligt at trække Grænsen mellem Art og Art; navnlig frembyder Forgreningsmaaden mange karakteristiske og let opfattede Forskjelligheder, om det end kan være mindre let at give disse Udtryk i Ord. — At det foreliggende Exemplar, efter at have ligget, det være kort eller længe, i en Hajmave, er uden alle Spor af de blødere og mere forgængelige Dele, er en Selvfølge; men i øvrigt er det vel bevaret. At det repræsenterer en ny Art er i og for sig meget sandsynligt, da dets Findested ligger saa overmaade langt borte fra alle tidligere kjendte Sortkorallers. Dog paa denne Omstændighed tør man for Øjeblikket ikke lægge saa stor Vægt, da det jo paastaaes, at netop Dybvandsarterne kunne have en Udbredning, der strækker sig lige fra det tropiske til det glaciale Belte; er det virkelig saa, at f. Ex. en hel Række nordiske Echinodermer (*Rhizocrinus lofotensis*, *Pteraster militaris*, *Echinus Flemmingii*, *Brissopsis lyrifera*, *Echinocardium ovatum*, *Echinocucumis typica*, *Cucumaria frondosa* og *Molpadia borealis*)¹⁾ tillige lever i det dybe Vand omkring og mellem Antillerne, er der naturligvis intet at indvende mod Muligheden af, at ogsaa en Sortkoral kunde være udbredt fra Ishavet til Syd for Krebsens Vendekreds, og Tanken vender sig da ganske naturligt snarest mod de af Pourtales²⁾ i den seneste Tid antydede Arter fra Florida-Strædet. Imidlertid har jeg ikke kunnet henføre den foreliggende Form til nogen, det være sig i Naturen eller af Beskrivelse eller Afbildning mig bekjendt Art, og skjøndt dette, i Betragtning af hvad ovenfor er antydet om denne Deel af vor Videnskabs mangelfulde Tilstand, ikke vil sige saa overmaade meget, haaber jeg ikke at begaa nogen

1) Bulletin of the Museum of comparative Zoology at Harvard College, No. 9—13. Contributions to the Fauna of the Gulf Stream at great depths. Echinoderms by Alex. Agasiz, Th. Lyman and Pourtales. 1869.

2) Bulletin etc. No. 6—7. Contributions to the fauna of the Gulf Stream at great depths. 1867, p. 112; 1868, p. 133.

Fejl ved at beskrive og opstille den som ny. Til dens Gjenkjendelse vil den vedføjede photoxylografiske Afbildning¹⁾ forhaabenlig være et tilstrækkeligt Hjælpemiddel; jeg vil dog ikke undlade at tilføje en kort Beskrivelse af den, men først vil jeg søge at bestemme dens omtrentlige Plads i den systematiske Opstilling af Sortkorallerne.

Efter den af Milne Edwards foreslaaede Inddeling af denne Familie er vor grønlandske Art uden al Tvivl en virkelig *Antipathes*; den er nemlig grenet og har en ru Overflade, og dens Grene vise ingen særdeles stor Tilbøjelighed til at flyde sammen — som hos *Arachnopathes* og *Rhipidipathes* — om der end, som det synes mere tilfældigt, paa enkelte Punkter er indtraadt en sliq Sammenvoxning. Jeg skal lade det henstaae uafgjort, hvor vidt det vil være muligt at adskille Antipathide-Slægterne paa den af hin udmærkede Zoolog forsøgte Maade; Meningerne derom ere delte²⁾, og de med dem analoge Slægter i Hornkorallerens parallelle Gruppe have ikke staaet deres Prøve for en senere Tids mere indtrængende Analyse; men under alle Omstændigheder vil den antydede Sammenvoxning af Grenene paa enkelte Punkter ikke berettigede til at anvise vor Art en Plads udenfor *Antipathes*-Slægten. — Indenfor denne vil *A. arctica* tage Plads blandt de Arter, hvis Grene og Stamme ikke ere meget forskellige i Førlighed («polypier se subdivisant

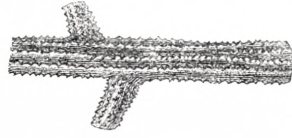
---

¹⁾ Samtidig med Milne Edwards gav Gray (Proc. Zool. Soc. 1857) en systematisk Opstilling af Antipathiderne. Han har kun to Slægter: *Leiopathes* med glat, *Antipathes* med tornet Axe, og udskiller af denne sidste kun Arterne med ugrenet Axe som en Underslægt (*Cirripathes*). I øvrigt betragter Milne Edwards selv sit Forsøg til en finere Kløvning af Antipathiderne i Slægter i Grunden kun som en kunstig Opstilling for at lette Oversigten over Arterne og fæste Opmærksomheden paa visse iøjnefaldende Forskjelligheder (l. c. p. 312—313. Ogsaa Verrill udtaler, at «generic characters derived only from the mode of growth and branching are always unsatisfactory in classing compound Zoophytes.» (Notes on Radiata No. 6, p. 499).

en branches de divers ordres, qui ne diffèrent que peu les uns des autres par leur diamètre, lequel décroît graduellement», men slutter sig hverken til de Arter, hvis Grene ligge i alle mulige forskjellige Planer og saaledes danne buskede Masser («panicules, touffes») af forskjellig Form; eller til dem, hvor de alle ligge i samme Plan og danne ligesom et fjerdedelt eller halvfinnet Løv (*A. myriophylla*, *pinnatifida*). Den staaer for saa vidt midt imellem begge disse Hovedtyper indenfor Slægten og synes tillige at pege fra denne over imod *Arachnopathes*.

Stammen er næsten lige, udvider sig forneden til en flad Udbredning, hvorved har været fæstet til Havbunden; dens Højde er — i lige Linie — 113^{mm}, dens Tvermaal c. 1¹/₂^{mm}; opadtil aftager den meget langsomt i Tykkelse; kun dens allernederste Del er glat, for Resten er den udstyret med noget uregelmæssige fine Furer; paa de ophøjede Linier, der adskille disse Riller, sidde de lave, spidse Torne i temmelig tæt Rækkefølge efter hinanden. Stammens glindsende sorte Farve antager i dens øvre Del efterhaanden et brunligt Skær; dens nederste Del (c. 30^{mm}) er grenløs, men fra den øvrige Del af Stammen udgaae til hver Side — højre og venstre — 10—13 Hovedgrene; med Undtagelse af Koratræets allerøverste Del, hvor der indtræder nogen Uregelmæssighed, ligge disse Hovedgrenes Udspringpunkter temmelig regelmæssigt, skiftevis til højre og venstre; Afstanden mellem to over hinanden siddende Grene er i det højeste 9^{mm}; i det hele ere de midterste Grene de længste og stærkeste; den Vinkel, de danne med Stammen, er ikke meget mindre end en ret, og deres Retning derfor næsten vandret ud til Siderne. Alle til samme Side over hinanden siddende Grene ligge dernæst tilnærmelsesvis i samme lodrette Plan, og den Vinkel, som de fra begge Sider ved deres Udspring danne med hinanden, er kun lidet over en ret; men da de bøje sig i en langstrakt Bue, først fremad og saa tilbage, komme deres Spidser til at ligge i det samme (lodrette) Plan som deres Udspringpunkter. Seer man

En Grenspids,
forstørret.

Et Stykke af
Hovedstammen,
forstørret.

Antipathes arctica Ltk. (noget formindsket).

bort fra Krumningen, ville alle Korallens horizontale Hovedgrene altsaa tilnærmelsesvis ligge i samme Plan. Disse oftnævnte Hovedgrene give ikke den øvre Del af Stammen meget efter i Førlighed, og de bevare denne næsten gennem deres hele Længde; deres Overflade er tornet ligesom Stammens, men ophøjede og fordybde Linier sees kun hvor de ere tykkest, hvilket ikke altid er nærmest ved deres Grund; de største Hovedgrenes Længde er omtrent lig med den grenbærende Del af Stammens. Bigrenene, der atter ere lidt, men ikke meget finere end Hovedgrenene og have en Gjennemsnitslængde af c. 35^{mm} — der er selvfølgelig mange meget kortere og ligeledes nogle meget længere — udspringe under rette Vinkler og med en indbyrdes Gjennemsnitsafstand af 8—12^{mm} fra Hovedgrenene; nogle ere rettede opad, andre nedad, atter andre skraat eller mere eller mindre lige fremefter, men slet ingen bagud. Korallens Bagside er nemlig aldeles uden Grene, alle sekundære og tertiære Grene vende mere eller mindre til en og samme Side, Forsiden. Paa enkelte Steder, hvor Bigrenene have mødtes eller krydset hinanden, er der indtraadt en Sammenvoxning; men der er i denne intet som helst regel- eller plånmæssigt, og det forekommer mig derfor sandsynligt, at man vil kunne finde Exemplarer, hvor en slig Sammenvoxning slet ikke er indtraadt paa noget Punkt. Alle Bigrenene ere tornede ligesom Stammen og Hovedgrenene; jo finere de ere, desto lysere brun er ogsaa deres Farve.

Da der kun foreligger et eneste Exemplar, har jeg i denne korte Beskrivelse ikke kunnet holde ude fra hinanden, hvad der kun er individuelt, og hvad der kan antages at karakterisere Arten. Jeg skal imidlertid nu til Slutning i Form af en Diagnose søge at sammendrage de Ejendommeligheder, som, indtil et større Materiale maatte foreligge, kunne tjene til at adskille den fra de tidligere bekendte Sortkoraller.

Antipathes arctica Ltk. Sclerobasis (axis) corneus, niger vel nigro-fuscus, spinosus, arborem humilem, latiore quam

altiolem constituit; stipes erectus, teres, gracilis, niger, basi lævis, ceterum spinulis brevissimis longitudinaliter seriatis, cum sulculis minutis alternantibus, asper; rami (primarii) patentissimi, horizontales fere, bifariam dispositi, utrinque 10 vel ultra, gracillimi, asperi, colore dilutiore, ramulos (secundarios, terciarios) similes emittunt, angulos rectos cum ramis (primariis, secundariis) formantes, sursum, deorsum vel antrorsum inclinatos; rariter coalescunt. Superficies dorsalis vel posterior arboris totius ramulis omnino caret. — Altitudo c. 5 pollices, latitudo $6\frac{1}{2}$ poll. — In ventre *Scymni microcephalo* prope oras Grönlandiæ septentrionales inventa.
